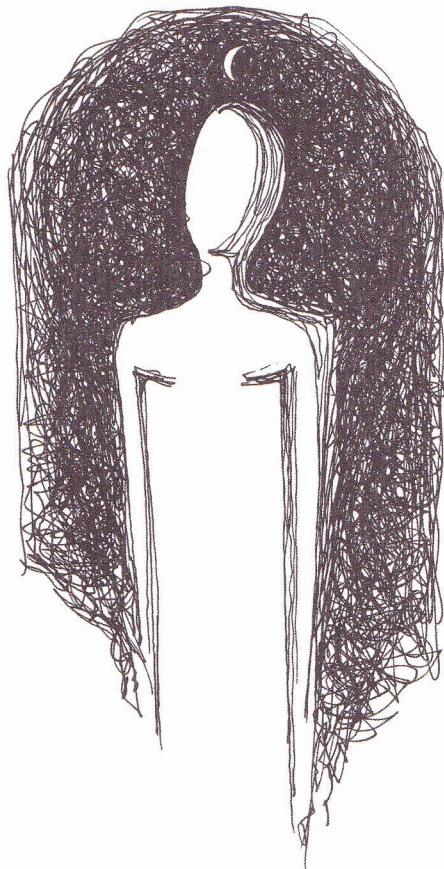
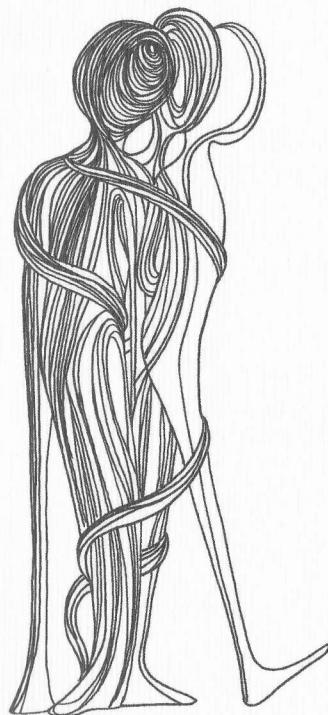
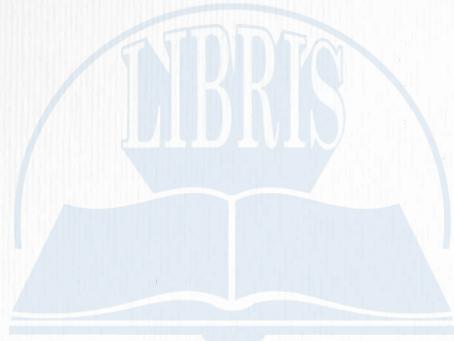

SENECA

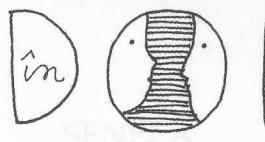
liniște, vă rog...

Despre linistea spiritului
Despre tihna

Multe persoane ar fi putut ajunge la
întelepciune, dacă nu ar fi crezut
că au atins-o deja.

Lucius Annaeus

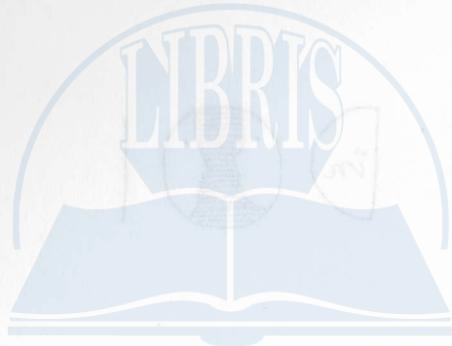
LINIȘTE, VĂ ROG

Despre linistea spiritului
Despre tihău

Traducere din limba franceză de
Ioana Costea, Victoria Eugenia Dumitrescu
și Silvana Telesh-Diu

Editor: Seneca Lucius Annaeus

Mulți potrivire ar fi putut ajunge la
îndrumare, dacă nu ar fi dezvoltat
în căderea oadă.

CUPRINS

SENECA

Lucius Annaeus

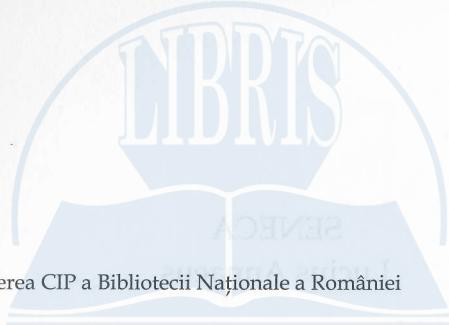
LINIȘTE, VĂ ROG

Despre liniștea spiritului Despre tihă

Avant după	1
Despre Senecca	112
Despre Seneca	113
Note	117
Indice	118
Cartea răbdării	119
Avant	120
Traducere din limba latină de	
Ioana Costa, Vichi-Eugenia Dumitru	120
Ştefania Ferchedău	127
Însemnările tale	128

Editura Seneca Lucius Annaeus

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SENECA, LUCIUS ANNAEUS

Liniște, vă rog:

Despre liniștea spiritului = De tranquillitate animi

Despre tihă = De otio / Seneca L.A;

trad.: Ioana Costa, Vichi-Eugenia Dumitru și Ștefania Ferchedău;
desene: Andrei-Florin Măceșanu; coord.: Anastasia Staicu.

Editura Seneca Lucius Annaeus, 2014, București

ISBN 978-606-93594-6-4

I. Costa, Ioana (trad.)

II. Dumitru, Vichi Eugenia (trad.)

III. Ferchedău, Ștefania (trad.)

IV. Măceșanu, Andrei-Florin (il.)

V. Staicu, Anastasia (coord.)

821.124-96=135.1

machetare: Dragoș Tudor

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

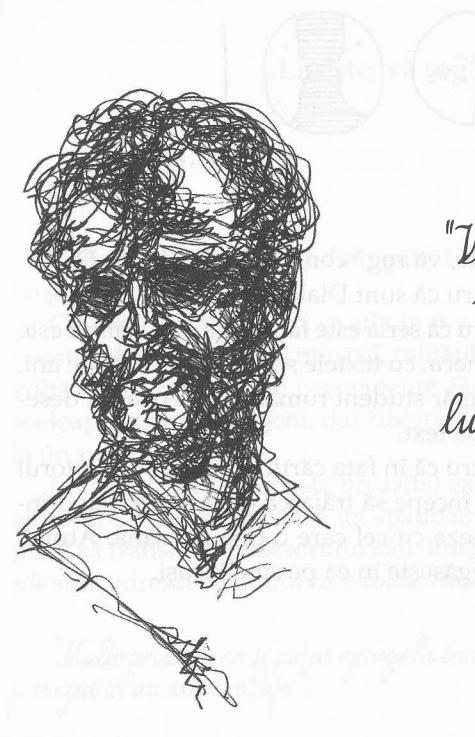
Toate drepturile prezentei ediții sunt rezervate autorilor. Nici o parte din această lucrare nu poate fi reproducă, stocată sau transmisă sub indiferent ce formă fără acordul prealabil scris al autorilor.

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Despre colecție	8
Despre volum	9
Dialoguri	
Despre liniștea spiritului, De tranquillitate animi	11
Despre tihă, De otio	83
Cuvânt după	111
Despre Seneca	112
Despre Serenus	115
Note	117
Indice	124
Curente filozofice	
Stoicii	126
Epicureii	126
Cinicii	127
Însemnările tale	128

Imaginele din această colecție au fost realizate de Stefan Protopopescu, Sashia Stăicu și Andrei-Florin Măceșanu, elevi la Universitatea Națională de Arte București.

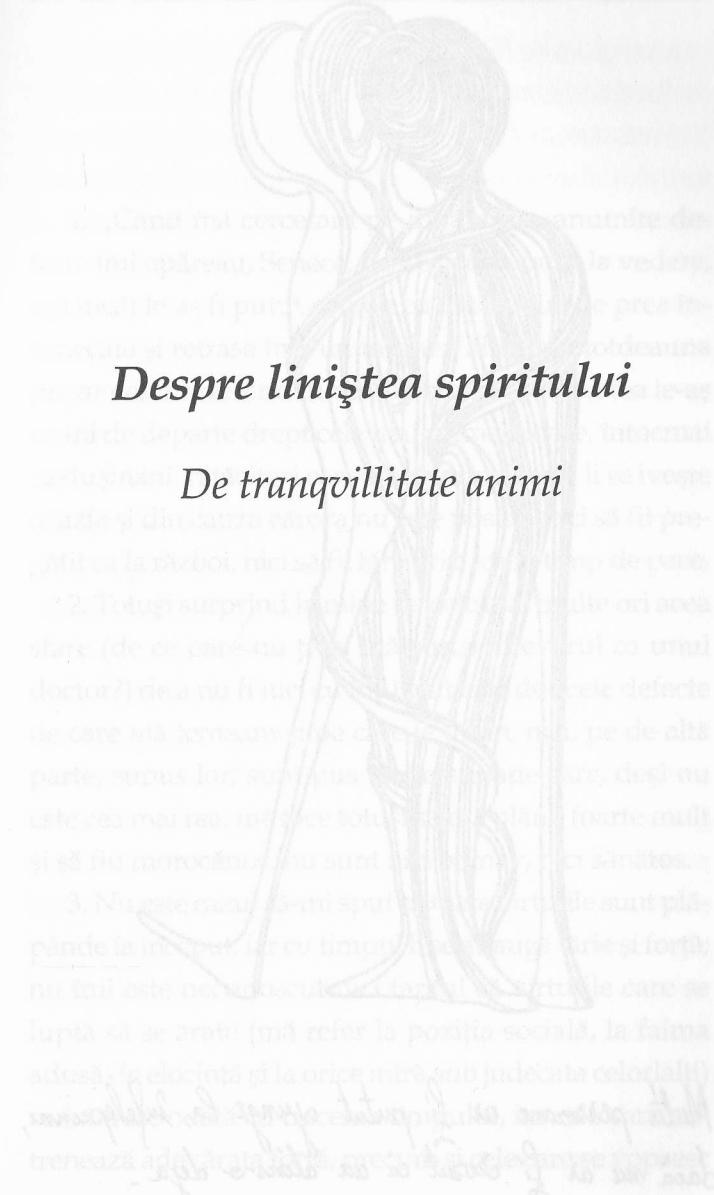
CUVÂNT ÎNAINTE
Înainte de imagini:

"Virtutea trebuie să pună mâna și să aducă la realitate lucrurile pe care le-a gândit." Seneca

Seneca

Imaginile din această colecție au fost gândite de Ștefan Procopie, Sasha Staicu și Andrei-Florin Maceșanu, elevi la Universitatea Națională de Arte București.

Despre liniștea spiritului

De tranquillitate animi

Multe persoane ar fi putut ajunge la înțelepciune,
dacă nu ar fi crezut că au alinat-o deea.

capitolul 1.

1. „Când mă cercetam pe dinăuntru, anumite defecte îmi apăreau, Seneca, descoperite, puse la vedere, aşa încât le-aş fi putut prinde cu mâna – unele prea întunecate și retrase într-un ungher, altele nu totdeauna prezente, ci revenind din când în când. Pe acestea le-aş numi de departe drept cele mai primejdioase, întocmai ca dușmanii rătăcitorii care atacă atunci când li se ivește ocazia și din cauza căroru nu este posibil nici să fii pregătit ca la război, nici să fii fără grija, ca în timp de pace.

2. Totuși surprind la mine de cele mai multe ori acea stare (de ce oare nu ți-aș mărturisi adevărul ca unui doctor?) de a nu fi nici cu totul eliberat de acele defecte de care mă temeam și pe care le uram, nici, pe de altă parte, supus lor; sunt pus într-o situație care, deși nu este cea mai rea, mă face totuși să mă plâng foarte mult și să fiu morocănos: nu sunt nici bolnav, nici sănătos.

3. Nu este cazul să-mi spui că toate virtuțile sunt plăpânde la început, iar cu timpul li se adaugă tărie și forță; nu îmi este necunoscut nici faptul că virtuțile care se luptă să se arate (mă refer la poziția socială, la faima adusă de elocință și la orice intră sub judecata celorlalți) se întăresc odată cu trecerea timpului, iar cele care antreneză adevărata forță, precum și cele care se vopsesc

cumva ca să se facă plăcute, așteaptă ani de zile până ce lungă durată a timpului îndepărtează culoarea. Numai că eu mă tem ca nu cumva obișnuința, care conferă statornicie lucrurilor, să înrădăcineze și mai adânc acest defect. Conviețuirea îndelungată, atât cu lucrurile rele, cât și cu cele bune, îmbracă forma iubirii.

4. Natura acestei slăbiciuni a sufletului, de a ezita între cele două tendințe, de a nu încina cu forță nici către lucrurile corecte, nici către cele greșite, nu îți-o pot demonstra dintr-o dată, ci mai degrabă pe bucăți; îți voi spune ce mi se întâmplă mie: tu vei găsi numele bolii.

5. Mă caracterizează o imensă dragoste de moderație, trebuie să mărturisesc: nu îmi place un pat aranjat spre a fi etalat cu fast, nici o îmbrăcăminte scoasă din cufăr sau presată cu greutăți și mii de mașinării care o fac să strălucească, ci una făcută în casă și ieftină, care nu este nici păstrată, nici îmbrăcată cu multă grija.

6. Îmi place mâncarea care nu a fost pregătită și vegheată de toți sclavii din casă, care nu este comandată cu multe zile înainte și servită cu mâinile multora, ci mâncarea ușor de procurat și de pregătit, care nu are nimic forțat sau prețios, care nu va lipsi de niciunde, nu este grea nici pentru buzunar, nici pentru corp, nici nu se va întoarce pe unde a intrat.

7. Îmi place un servitor născut în casă, needucat și nepriceput, argintăria masivă a tatălui de la țară, fără vreun însemn al numelui meșterului, o masă care nu

atrage privirile prin varietatea nodurilor și nici nu e cunoscută în oraș trecând adesea de la un stăpân la altul, cu gusturi rafinate, ci una pusă în folosință, care nu face ca ochii vreunui oaspete să stăruie asupra ei de plăcere, nici să se aprindă de invidie.

8. Cu toate că acestea îmi sunt pe plac, îmi iau ochii fastul vreunei școli, sclavii împodobiți cu aur și îmbrăcați cu mai multă grija decât într-o procesiune solemnă, și o coloană de sclavi strălucitori, o casă în care chiar se calcă pe pietre prețioase și pe bogății împrăștiate în toate colturile, în care până și acoperișul strălucește, iar multimea se ține scai și însoțește niște averi care duc la pierzanie. Ce să mai zic de apele transparente până la fund, care curg chiar în jurul invitaților la banchet, ce să mai zic de ospețele care ar merita să fie puse în scenă?

9. Venind după o îndelungă amortire într-o viață modestă, luxul m-a răscolit și a răsunat pretutindeni în jurul meu cu strălucirea-i: privirea îmi tremură un pic, îmi ridic mai ușor înspre el sufletul decât ochii; și astfel dau îndărăt - nu mai rău, ci mai trist, ajungând iar între lucrurile mele modeste. Nu pășesc cu capul sus și apare la suprafață o împunsătură tăcută și o îndoială, întrebându-mă dacă nu cumva celealte lucruri sunt mai bune: niciunul dintre acestea nu mă schimbă, și totuși nu este niciunul care să nu mă zdruncine.

10. Vreau să urmez calea preceptelor și să pătrund în viața publică. Vreau să obțin funcții publice și fascii,

atras, desigur, nu de purpură și de însemne, ci ca să fiu mai binevoitor și mai de folos pentru prieteni, rude și pentru toți concetățenii, apoi pentru toți oamenii. Hotărât și bine pregătit, îi urmez pe Zenon, Cleanthes, Chrisip, dintre care niciunul nu a intrat totuși în viața publică, numai că toți au recomandat-o.

11. Ori de câte ori ceva mi-a izbit sufletul, care nu este obișnuit să fie lovit pe la spate, ori de câte ori fie că se întâmplă ceva nemeritat, aşa cum sunt multe lucruri în viețile tuturor oamenilor, fie că nu decurge prea ușor, fie că niște lucruri care nu sunt de mare valoare cer mult timp, mă întorc la viața de om particular. Așa cum fac și vitele obosite, pasul spre casă îmi este mai grabnic. Sunt hotărât să îmi închid viața între pereti casei:

12. «Să nu îmi fure nimenei vreo zi, dacă nu îmi va da înapoi ceva pe măsura unei pagube atât de mari; spiritul meu să se concentreze asupra sie însuși, să se cultive, să nu se ocupe de nimic exterior, nimic care să aibă nevoie de un judecător; să iubească liniștea care nu are de-a face cu o preocupare publică sau privată.» Dar ori de câte ori o lectură mai elevată mi-a înălțat spiritul și niște exemple nobile m-au împins de la spate, vreau să mă reped în for, să îmi pun glasul la dispoziția unui om, străduința la dispoziția altuia (chiar dacă nu va folosi la nimic, va merita totuși încercarea), să îi înfrânez trufia în for altuia, care s-a îngâmat nepotrivit cu succesele lui.

13. În studiile literare consider că este cu siguranță mai bine să observi lucrurile în sine și să vorbești despre cauzele lor, iar în rest să treci cu vederea cuvintele în favoarea faptelor, astfel încât un discurs neprelucrat să le urmeze ori încotro conduc: «De ce este nevoie să compunem lucrări care să dureze veacuri? La ce bun să vrei să acționezi în așa fel încât posteritatea să nu te treacă sub tăcere? Te-ai născut pentru moarte, o înmormântare tăcută este mai puțin neplăcută. Si astfel, pentru a-ți ocupa timpul, scrie ceva într-un stil simplu, în folosul tău, nu pentru public: au nevoie de mai puțin efort cei care studiază pentru ziua de azi».

14. Apoi din nou, când spiritul s-a înălțat prin măreția gândurilor, devine mai ambicioș în căutarea cuvintelor și dorește să se exprime la fel de adânc pe cât simte, iar discursul ieșe în întâmpinarea demnității subiectului. Uit atunci de reguli și de judecata mai strânsă, mă las purtat spre înalt «de o gură care nu mai este a mea».

15. Ca să nu stăru mai mult asupra fiecărui detaliu, în toate mă urmărește această slăbiciune a bunei intenții. Ba chiar mă tem să nu alunec încetul cu încetul sau, ce este mai îngrijorător, să nu atârn mereu ca și cum ar urma să cad și ca acest lucru să nu fie poate mai serios decât cuprind eu cu gândul; pentru că privim cu prietenie lucrurile personale, iar simpatia stă mereu în calea judecății.

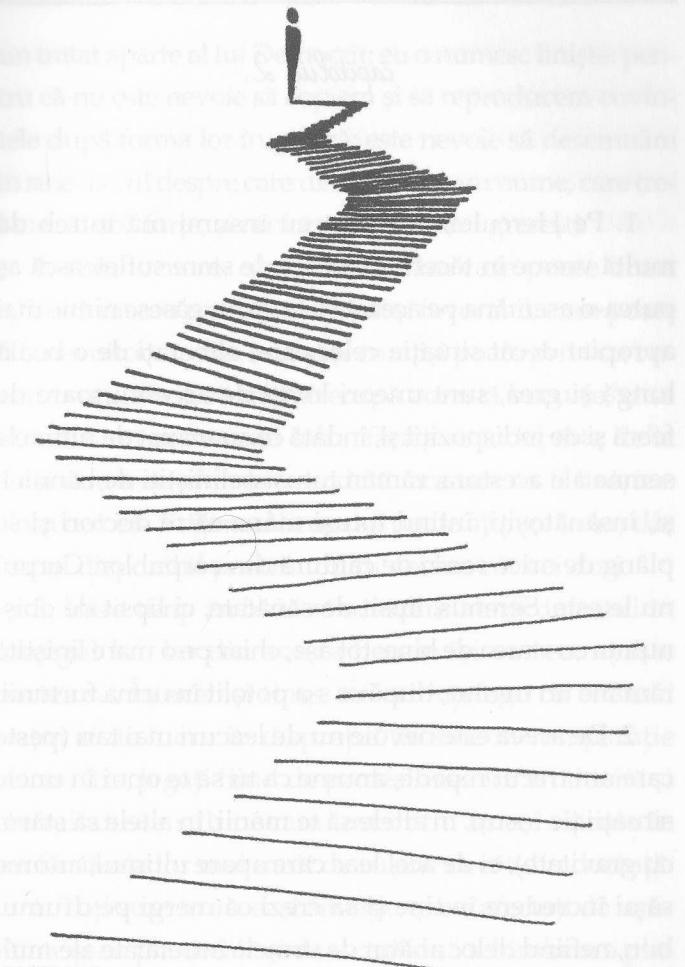
16. Cred că multe persoane ar fi putut ajunge la înțelepciune, dacă nu ar fi crezut că au atins-o deja, dacă

nu s-ar fi prefăcut a nu vedea în ei anumite trăsături, sau dacă nu ar fi trecut peste unele cu ochii închiși. Nu trebuie să crezi că ne duce mai degrabă la pierzanie adulația pentru alții decât pentru noi însine: cine a în-drăznit să își spună adevărul? Cine, înconjurat de hoarde de indivizi care îl laudă și îl măgulesc, nu se complimentează cu toate acestea singur?

17. Te rog, aşadar, dacă ai vreun leac, prin care să îmi opreşti această oscilaţie, consideră-mă vrednic să îți datorez ţie liniștea mea. Că nu sunt niște tulburări sufletești grave și că nu sunt aducătoare de furtuni, o ştiu; ca să exprim lucrurile de care mă plâng printr-o metaforă potrivită, sunt tulburat nu de o furtună, ci de un rău de mare. Smulge-mă prin urmare din acest rău, oricare ar fi el, și vino în ajutorul meu, care mă chinui la vederea pământului.”

*Multe persoane ar fi putut ajunge la
întelepciune, dacă nu ar fi crezut
că au atins-o deja.*

Să ai încredere în tine și să crozi că mergi pe drumul bun.